

IWONA ROESKE-SŁOMKA

ZRÓŻNICOWANIE POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

I. CEL BADANIA I MATERIAŁ ŹRÓDŁOWY ANALIZY

Celem niniejszego artykułu jest ustalenie, które obszary województwa wielkopolskiego charakteryzują się najwyższym, a które najniższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego, a ponadto, czy obszary te są pod względem poszczególnych elementów poziomu rozwoju jednolite. Obszar województwa ujęto w dwojakim przekroju. Po pierwsze – jest to przekrój powiatów, a po drugie – przekrój określony słowem podregion. To ostatnie ujęcie nawiązuje do przyjętej klasyfikacji statystycznej¹, która, na obszarze województwa wielkopolskiego wyróżnia cztery podregiony (Pilski, Poznański, Kaliski, Koniński). W szczególności chodzi o to, jaka jest ranga powiatów Wielkopolski z punktu widzenia ich rozwoju społeczno-gospodarczego.

Jak wiadomo, województwa utworzone w wyniku reformy z 1998 r., mimo konstytucyjnych przesłanek o podziale terytorialnym uwzględniającym więzi społeczne, gospodarcze lub kulturowe oraz przesłanek o realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, są wewnętrznie zróżnicowane, jeśli chodzi o charakter i poziom rozwoju². Rozpoznawanie i ocena tych różnic są ważne dla celów poznawczych i dla celów planowania regionalnego³.

Materiał empiryczny, na którym oparto prezentowaną w niniejszym artykule analizę, stanowią opublikowane przez Urząd Statystyczny w Poznaniu informacje o rozwoju społeczno-gospodarczym Wielkopolski w 2001 r. W szczególności są to informacje o: liczbie bezrobotnych, nakładach inwestycyjnych (w zł), liczbie podmiotów gospodarczych, liczbie zarejestrowanych przestępstw dla wymienionych podregionów Wielkopolski i odrębnie miasta Poznania oraz 31 powiatów Wielkopolski. Należy w tym miejscu dodać, że Kalisz, Konin, Leszno i Poznań, będące miastami na prawach powiatu, w niniejszym badaniu włączono do odpowiednich powiatów ze wzglę-

¹ Zob. *Biuletyn Statystyczny Województwa Wielkopolskiego 2002/3*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, s. 119-121.

² *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, rozdz. I, art. 5.

³ Jeżeli chodzi o Wielkopolskę, to z ostatnich badań należy przytoczyć m. in. prace: *Problemy wdrażania strategii rozwoju województwa wielkopolskiego*, pod red. E. Skawińskiej, PTE, Poznań 2002; R. Weckowski, *Dochody budżetowe a inwestycje komunalne w gminach wielkopolskich*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2001, z. 1-2; *Województwo wielkopolskie: II edycja*, pod red. K. Gawlikowskiej-Hueckel, IBnGR, Gdańsk-Warszawa 2000; A. Czyżewski, A. Grzelak, J. Jankowiak, *Sytuacja ekonomiczno-finansowa popegeerowskich gospodarstw rolnych w Wielkopolsce i w Polsce*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1999, z. 2; *Studia regionalne*, pod red. L. Wojtasiewicz, wyd. AE, Poznań 1995; zob. także *Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego*, Wyd. Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2000.

du na łączne publikowanie informacji o przestępstwach w tych miastach i województwach, na terenie których się znajdują. Wydaje się jednak, iż fakt ten nie stanowi mankamentu analitycznego, bowiem specyfika społeczno-gospodarcza miasta wydzielnego kształtuje specyfikę powiatu, na terenie którego miasto to jest położone. Jest więc uzasadnienie merytoryczne dla łącznego ujmowania w analizie obu jednostek terytorialnych. Istotne znaczenie ma to, że powyższe wielkości odniesiono do liczby mieszkańców danej jednostki terytorialnej – podregionu lub powiatu (tabele 1 i 2), uzyskując w wyniku tego zabiegu rachunkowego bardziej właściwe merytorycznie charakterystyki rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek terytorialnych.

II. METODA BADANIA

Realizacja zadań poznawczych niniejszego badania osadza się na wykorzystaniu tzw. syntetycznego miernika rozwoju, uwzględniającego wszystkie przyjęte do analizy charakterystyki – określane w badaniu statystycznym jako zmienne. Na wstępie powyższe zmienne należy poddać tzw. przekształceniu ilorazowemu z dwóch powodów: różnych jednostek, w jakich są one wyrażone, oraz różnego ich charakteru. Charakter zmiennych wyraża się tym, że mogą one być tzw. stymulantami – gdy ich wyższa wartość oznacza wyższy poziom rozwoju (jak np. w niniejszym badaniu: nakłady inwestycyjne na mieszkańca i liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych), bądź destymulantami – gdy ich niższa wartość oznacza wyższy poziom rozwoju (w niniejszym badaniu: liczba bezrobotnych i liczba zarejestrowanych przestępstw na 1000 ludności). Doprowadzenie do porównywalności branż pod uwagę zmiennych może zatem opierać się na tzw. wzorcowych bądź bezwzorcowych formułach ilorazowego przekształcenia zmiennych. W niniejszym badaniu przyjęto zasadę wzorowego przekształcenia zmiennych, która w przypadku stymulant jest stosunkiem poziomu określonej zmiennej w danej jednostce terytorialnej do jej wartości maksymalnej (jako wartości możliwej do osiągnięcia na danym obszarze) w zbiorze tych jednostek, zaś w przypadku destymulant – stosunkiem minimalnej wartości danej zmiennej w zbiorze rozpatrywanych jednostek do wartości tej zmiennej w określonej jednostce terytorialnej.

Po przekształceniu ilorazowym zmiennych, obliczono odległości każdej jednostki terytorialnej „i” (najpierw podregionu, następnie powiatu) od tzw. wzorca w zakresie wszystkich branż pod uwagę zmiennych według wzoru:

$$d_{io} = \sqrt{\sum_{j=1}^k (z_{ij} - z_{oj})^2} \quad (1)$$

w którym subskrypt „o” oznacza jednostkę terytorialną będącą wzorcem w zakresie danej zmiennej „j”. A zatem:

z_{ij} – zmienna dla jednostki terytorialnej „i” po przekształceniu ilorazowym,
 z_{oj} – zmienna „j” będąca wzorcem (po przekształceniu ilorazowym równa 1).

Następnie wyznaczono średnią odległość:

$$\bar{d} = \frac{\sum_{i=1}^m d_{io}}{m} \quad (2)$$

oraz wielkości:

$$S_o = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m (d_{io} - \bar{d})^2}{m}} \quad (3)$$

$$d_o = \bar{d} + 2S_o \quad (4)$$

przy czym „m” oznacza liczbę badanych jednostek, a więc w niniejszym badaniu jest to liczba podregionów lub liczba powiatów województwa wielkopolskiego.

Na podstawie powyższych obliczeń, wykorzystując wzór:

$$z_i = 1 - \frac{d_{io}}{d_o} \quad (5)$$

otrzymano syntetyczne mierniki rozwoju „z” dla *i*-tych jednostek terytorialnych (tabele 1 i 2).

Należy podkreślić, że wartości z_i są wielkościami unormowanymi w przedziale 0,1, a więc bardzo wygodnymi w ocenie analitycznej. Im wartość z_i jest bliższa jedności, tym dana jednostka „i” charakteryzuje się wyższym poziomem rozwoju, im natomiast jest ona bliższa zeru, tym niższym poziomem rozwoju.

Ze względu na osiągnięty poziom syntetycznego miernika rozwoju dokonano także podziału powiatów na cztery grupy obiektów podobnych. Należą do nich powiaty o wartościach syntetycznego miernika rozwoju z następujących przedziałów⁴:

- grupa 1: $z_i \geq \bar{z} + S_z$
- grupa 2: $\bar{z} + S_z > z_i \geq \bar{z}$
- grupa 3: $\bar{z} > z_i \geq \bar{z} - S_z$
- grupa 4: $z_i < \bar{z} - S_z$

przy czym \bar{z} oznacza przeciętną wartość syntetycznych mierników rozwoju, a S_z odchylenie standardowe.

III. WYNIKI

Ogólnie należy stwierdzić niski poziom rozwoju społeczno-gospodarczego województwa z punktu widzenia przyjętych do badania cech. Syntetyczne mierniki rozwoju powiatów w żadnym przypadku nie przekroczyły połowy

⁴ Zob. E. Nowak, *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, PWE, Warszawa 1990, s. 93.

swojej wartości maksymalnej (tabela 2). Jedynie w przypadku powiatu poznańskiego miernik ten jest bliski 0,5, w przypadku pozostałych powiatów jest on zdecydowanie niższy. Jeżeli chodzi o podregiony, to najgorzej przedstawia się sytuacja w konińskim i pilskim, a stosunkowo najlepiej – poza miastem Poznań – w poznańskim i kaliskim (tabela 1).

Średni poziom syntetycznych mierników rozwoju powiatów województwa wielkopolskiego pod względem przyjętych do badania zmiennych wynosi 0,176, a odchylenie standardowe 0,088. Oznacza to, że powiaty województwa wielkopolskiego stanowią zbiorowość przeciętnie zróżnicowaną.

Zgodnie z przyjętą procedurą klasyfikacji, w pierwszej grupie powiatów podobnych, cechującej się stosunkowo najwyższymi wskaźnikami rozwoju, znalazły się jedynie trzy powiaty: poznański, wolsztyński i nowotomyski. Drugą najliczniejszą grupę utworzyły: gostyński, grodziski, kaliski, kępiński, kościański, krotoszyński, leszczyński, ostrzeszowski, pilski, rawicki, szamotulski, średzki, śremski i wrzesiński. Do trzeciej grupy zalicza się powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, gnieźnieński, jarociński, koniński, międzychodzki, obornicki, ostrowski, pleszewski i turecki. Powiatami o najniższych syntetycznych miernikach rozwoju są powiaty: kolski, słupecki, wargowiecki i złotowski. Jak widać, najliczniejszymi grupami są druga i trzecia, co potwierdza wniosek (sformułowany na podstawie współczynnika zmienności), że powiaty województwa wielkopolskiego generalnie stanowią zbiorowość średnio zróżnicowaną.

Średnia nakładów inwestycyjnych przypadających na mieszkańca powiatu województwa wielkopolskiego (wraz z miastami wydzielonymi) wyniosła w 2001 r. 1351 zł. Stopień zróżnicowania powiatów pod tym względem był bardzo wysoki⁵, gdyż współczynnik zmienności wyniósł 71%; średnia liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców w powiecie wynosiła 18,2, a średnia liczba bezrobotnych przypadająca na 1000 mieszkańców – 74,4, przy czym stopień zróżnicowania obu tych cech był jednakowy i raczej niski, gdyż współczynniki zmienności kształtowały się na poziomie 31%. Można zatem powiedzieć, że powiaty województwa wielkopolskiego, jeżeli chodzi o poziom nakładów inwestycyjnych, stanowiły w 2001 r. zbiorowość wysoce zróżnicowaną, natomiast z punktu widzenia liczby podmiotów gospodarczych oraz poziomu bezrobocia – zbiorowość zdecydowanie bardziej jednorodną.

W zakresie liczby popełnionych przestępstw powiaty województwa wielkopolskiego były zbiorowością raczej średnio zróżnicowaną, określoną przez współczynnik zmienności równy 37%, przy średniej liczbie popełnionych przestępstw wynoszącej ok. 35 na 1000 mieszkańców powiatu. Zwraca tu uwagę zdecydowanie wysoki wskaźnik popełnionych przestępstw w powiecie poznańskim, co wynika stąd, że w prezentowanych obliczeniach w skład powiatu poznańskiego wchodzi aglomeracja poznańska, a – jak wiadomo –

⁵ W odniesieniu do zjawisk ekonomiczno-społecznych przyjmuje się, że w odniesieniu do danej cechy zbiorowość jest wysoce jednorodna, gdy współczynnik zmienności jest niższy od 35% (tzn. gdy odchylenie standardowe cechy stanowi mniej niż 35% jej średniego poziomu), gdy natomiast jest on wyższy od 65%, zbiorowość jest bardzo zróżnicowana. Współczynnik zmienności zawierający się w przedziale 35-65% charakteryzuje zbiorowość przeciętnie zróżnicowaną z punktu widzenia danej cechy.

aglomeracje charakteryzują się ogólnie większą liczbą popełnionych przestępstw.

W ujęciu podregionów można zauważyć (tabela 1) znacznie odbiegający od pozostałych wskaźnik popełnionych przestępstw w mieście Poznaniu. Natomiast liczba popełnionych przestępstw na 1000 mieszkańców, kształtowała się mniej więcej na jednakowym poziomie w podregionach pilskim i konińskim, zaś wyraźnie najniższy wskaźnik w tym względzie odnotowano dla podregionu kaliskiego.

Także wskaźniki bezrobocia w podregionach pilskim i konińskim są zbliżone, natomiast najniższy wskaźnik bezrobocia, poza miastem Poznań, występuje w podregionie poznańskim, co wiąże się z bliskością miasta Poznania i możliwością zatrudnienia. Nakłady inwestycyjne przypadające na mieszkańca były najwyższe – poza miastem Poznań – w podregionie konińskim, natomiast liczba podmiotów gospodarczych była w tym podregionie najniższa.

Podregiony pilski, poznański oraz kaliski stanowią niejednolite zbiorowości powiatów z punktu widzenia rozpatrywanych cech, w ich skład wcho-

dzą bowiem powiaty o stosunkowo wysokiej pozycji w ogólnym rankingu przeprowadzonym na podstawie syntetycznego miernika rozwoju oraz o pozycji niskiej (rys. 1), natomiast podregion koniński cechuje się wysoką jednorodnością powiatów w odniesieniu do przyjętych do badania cech, jednakże niestety niskimi poziomami syntetycznych mierników ich rozwoju. Średnia rang dla powiatów tego podregionu wynosi nieco ponad 26, przy bardzo niskim (10%) współczynniku zmienności. Wysoka jest także średnia rang powiatów podregionu pilskiego i wynosi ponad 24, jednakże przy współczynniku zmienności o wiele wyższym – 35%. Najwyższą średnią rang powiatów (niespełna 11) cechuje się oczywiście podregion poznański, jednakże przy najwyższym współczynniku zmienności bliskim 60%.

Analiza rozwoju powiatów województwa wielkopolskiego z punktu widzenia każdej z przyjętych cech odrębnie pozwala stwierdzić, że spośród rozpatrywanych zmiennych najsilniejszy wpływ na poziom syntetycznych mierników rozwoju powiatów województwa wielkopolskiego ma liczba bezrobotnych, przy czym jest to związek statystycznie istotny. Współczynnik korelacji prostoliniowej Pearsona wynosi w tym przypadku ok. -0,87.

Na podstawie oszacowanego współczynnika regresji całkowitej syntetycznego miernika rozwoju względem bezrobocia, można stwierdzić, że jeżeli nastąpi wzrost bezrobocia o 1 osobę na 10 mieszkańców w powiecie, wywoła to spadek poziomu syntetycznego miernika rozwoju powiatu o ok. 0,4. Jeżeli chodzi o natężenie bezrobocia, to najgorzej przedstawia się sytuacja w powiatach: kolskim, złotowskim, wągrowieckim, pleszewskim i słupeckim, stosunkowo najlepiej natomiast w powiatach: poznańskim, grodziskim, wolsztyńskim, kępieńskim i szamotulskim.

Drugą z kolei zmienną mającą najsilniejszy wpływ na poziom syntetycznego miernika rozwoju powiatów jest liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców. Współczynnik korelacji prostoliniowej Pearsona między tymi zmiennymi wynosi 0,74 i jest to zależność statystycznie istotna, a nawet może być uznana za silną, gdyż empiryczna wartość testu t wynosząca 5,927 znacznie przekracza krytyczną, która na poziomie istotności 0,05 (i oczywiście przy 29 stopniach swobody) jest równa 2,045. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 10 na 1000 mieszkańców przyczynia się do wzrostu wartości syntetycznego miernika rozwoju średnio o 0,17. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców kształtuje się na najniższym poziomie w powiatach: tureckim, kolskim, słupeckim, jarocińskim oraz złotowskim, natomiast na najwyższym w powiatach: poznańskim, leszczyńskim, kaliskim, chodzieskim i międzychodzkiem.

Związek między poziomami syntetycznych mierników rozwoju powiatów a nakładami inwestycyjnymi na 1000 mieszkańców jest także związkiem statystycznie istotnym i wyraża się współczynnikiem korelacji prostoliniowej Pearsona równym 0,57 oraz empiryczną wartością testu t wynoszącą 3,782 (przy krytycznej 2,045). Wzrost nakładów inwestycyjnych o złotówkę na mieszkańca powiatu wywołuje wzrost syntetycznego miernika rozwoju powiatu województwa wielkopolskiego średnio o ok. 0,06. Jeżeli chodzi o poziom nakładów inwestycyjnych przypadających na mieszkańca, to najlepiej przedstawia się sytuacja w powiatach: poznańskim, pilskim, kaliskim, ko-

nińskim i wolsztyńskim, najgorzej natomiast w powiatach: wągrowieckim, słupckim, grodziskim, jarocińskim i chodzieskim.

Liczba popełnionych przestępstw ma statystycznie nieistotny wpływ na poziom syntetycznych mierników rozwoju powiatów. Współczynnik korelacji liniowej Pearsona wyniósł w tym przypadku 0,30, a wartość empiryczna testu $t = 1,679$, co wobec wartości krytycznej wynoszącej 2,045 nie daje podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej o braku korelacji między tymi zmiennymi. Współczynnik regresji całkowitej wynoszący 0,0029 oznacza, iż wyższy przeciętnie o 0,0029 syntetyczny miernik rozwoju wiąże się z wyższą o 1 liczbą popełnionych przestępstw przypadających na 1000 mieszkańców.

W powiatach województwa wielkopolskiego średnio na 1000 mieszkańców przypadało 84 bezrobotnych, 618 tys. zł nakładów inwestycyjnych, 14 podmiotów gospodarczych oraz prawie 26 przestępstw. Średni syntetyczny miernik rozwoju z punktu widzenia tych cech był niski i kształtował się na poziomie poniżej 0,18. Pod względem liczby bezrobotnych oraz liczby podmiotów gospodarczych powiaty województwa wielkopolskiego stanowiły zbiorowość wysoce jednorodną (współczynniki zmienności wynosiły odpowiednio 25% i 27%). Także jeżeli chodzi o liczbę popełnionych przestępstw, powiaty stanowiły zbiorowość dość jednorodną ($v = 35\%$), natomiast bardzo zróżnicowaną, jeżeli chodzi o poziom nakładów inwestycyjnych ($v = 143\%$). Ostatecznie jednak współczynnik zmienności dla syntetycznych mierników rozwoju powiatów wynoszący 0,5 (tj. 50% średniej arytmetycznej) oznacza, że powiaty województwa wielkopolskiego z punktu widzenia poziomu ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego (w świetle przyjętych do badania cech) stanowią zbiorowość przeciętnie zróżnicowaną.

Model regresji wielorakiej wyznaczony na podstawie jednoczynnikowych równań regresji (a więc z zachowaniem tzw. warunku koincydencji⁶ z zastosowaniem systemu wag opartego na współczynnikach korelacji między zmiennymi), ma postać:

$$y = 0,22509 - 0,00162x_1 - 0,00001x_2 + 0,00541x_3 + 0,00015x_4$$

gdzie:

- x_1 – liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców,
- x_2 – nakłady inwestycyjne w tys. zł na 1000 mieszkańców,
- x_3 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców,
- x_4 – liczba popełnianych przestępstw na 1000 ludności.

Model regresji syntetycznego miernika rozwoju powiatów województwa wielkopolskiego w świetle istotnego wpływu większości poszczególnych czynników przyjętych do badania, również jako całość można uznać za statystycznie istotny. Należy zwrócić uwagę na to, że niskie oceny liczbowe parametrów przy zmiennych modelu związane są z niskimi wartościami liczbowymi, jakie może przyjmować syntetyczny miernik rozwoju (od zera do jedności), a także z jednostkami, w jakich wyrażone są przyjęte do badania zmienne.

⁶ Spełnienie warunku koincydencji oznacza zgodność analityczno-interpretacyjną współczynników korelacji i regresji modeli dwuczynnikowych z modelem regresji wielorakiej.

Powyższy model pozwala więc oszacować syntetyczne mierniki rozwoju powiatów województwa wielkopolskiego przy przyjęciu różnych poziomów rozpatrywanych charakterystyk rozwoju społeczno-gospodarczego. Średni błąd oszacowania syntetycznych mierników rozwoju powiatów województwa wielkopolskiego na podstawie powyższego modelu wynosi 0,046701, co stanowi nieco ponad 26% wartości średniej. Można zatem uznać, że model jest dopuszczalnym predyktorem (a więc sporządzona na jego podstawie prognoza jest do przyjęcia), gdyż współczynnik zmienności resztowej jest niższy od 0,3.

VI. UWAGI KOŃCOWE

Należy zauważyć, że przeprowadzone badanie ma charakter wstępny i należałoby je powtórzyć w celu stwierdzenia, czy zaobserwowane różnice w rozwoju społeczno-gospodarczym obszarów Wielkopolski pogłębiają się, zwłaszcza w aspektach szybko zmieniających się charakterystyk tego rozwoju, jakimi są stopa bezrobocia oraz nakłady inwestycyjne. Analiza tych zmiennych w odniesieniu do jednego okresu jest w istocie ujęciem fragmentarycznym. Ponadto, potrzebę obserwacji długookresowej w procesie objaśniania rozwoju społeczno-gospodarczego wywołuje specyfika takiej zmiennej, jaką jest liczba popełnianych przestępstw. Z jednej strony bowiem – jak wynika z ogólnych obserwacji – wzrost rozwoju gospodarczego wiąże się ze wzrostem przestępczości. Z drugiej strony, niższa przestępczość oznacza większe bezpieczeństwo ludności, a więc wyższy poziom rozwoju społecznego.

Należy zatem postulować prowadzenie cyklicznych badań tego typu, przy czym pożądane byłoby uwzględnienie znacznie szerszego zespołu zmiennych, a wśród nich charakteryzujących warunki bytu ludności, które ostatecznie są wykładnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Chodziłoby więc w szczególności o opublikowane informacje o dochodach rozporządzalnych na osobę w powiatach, warunkach mieszkaniowych, stanie zagospodarowania materialnego ludności itp. Takie cykliczne kompleksowe badania pozwoliłyby stwierdzić, czy polityka rozwoju regionalnego przynosi ten efekt, który zwykle jest zakładany w strategiach rozwoju, tzn. zmniejszenie różnic przestrzennych.

Tabela 1

Charakterystyki rozwoju społeczno-gospodarczego podregionów województwa wielkopolskiego w 2001 r.

Podregion	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca (w zł)	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Syntetyczny miernik rozwoju	Ranga
Piński	10,13	623,6	5628	7,79	0,158	4
Poznański	6,45	656,8	18769	6,33	0,377	2
Kaliski	8,45	657,4	10878	5,20	0,284	3
Koniński	10,89	758,4	4999	7,54	0,154	5
Miasto Poznań	3,39	4684,5	20876	17,04	0,568	1

Tabela 2

Charakterystyki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów województwa wielkopolskiego 2001 r.

Powiat	Liczba bezrobotnych	Nakłady inwestycyjne (w tys. zł)	Liczba podmiotów gospodarczych	Przestępstwa zarejestrowane	Syntetyczny miernik rozwoju	Ranga
chodzieski	107,5	204,5	16,3	29,6	0,090	27
czarnk.-trzcian.	106,3	489,6	11,8	26,8	0,101	25,5
gnieźniński	87,4	470,0	14,5	24,1	0,162	20
gostyński	83,7	471,7	13,0	17,4	0,188	14
grodziski	54,5	144,9	11,8	14,7	0,194	11
jarociński	101,1	203,9	11,1	18,9	0,102	24
kaliski	76,8	1208,6	16,6	29,9	0,259	4
kepiński	60,4	269,1	13,2	17,5	0,207	7,5
kolski	116,4	380,1	10,7	26,9	0,067	28
koniński	107,6	1195,2	12,2	32,4	0,157	22
kościański	63,9	325,0	13,9	20,9	0,197	10
krotoszyński	94,0	798,2	11,8	21,4	0,182	15
leszczyński	67,1	520,5	20,1	36,4	0,192	12
międzychodzki	81,4	415,2	15,9	25,0	0,172	19
nowotomyski	63,6	860,8	14,7	17,0	0,302	3
obornicki	88,2	683,8	15,5	28,7	0,174	18
ostrowski	90,8	573,2	13,1	23,8	0,158	21
ostrzeszowski	76,3	444,4	12,5	19,9	0,180	16,5
pilski	85,4	1272,5	15,8	38,3	0,207	7,5
pleszewski	109,8	338,8	12,9	19,9	0,124	23
poznański	35,6	3585,5	31,6	62,0	0,487	1
rawicki	64,8	626,2	12,1	19,1	0,227	6
śłupecki	108,1	75,2	10,7	21,6	0,061	29
szamotulski	62,2	669,0	15,4	25,1	0,239	5
średzki	74,6	340,3	15,5	19,8	0,199	9
śremski	67,4	332,1	14,1	21,3	0,190	13
turecki	104,3	593,2	10,3	26,6	0,101	25,5
wągrowiecki	110,0	51,9	12,3	33,6	0,021	31
wolsztyński	58,2	1023,4	13,7	21,1	0,303	2
wrzesiński	83,6	247,9	15,3	17,1	0,180	16,5
złotowski	114,1	351,1	11,2	34,7	0,040	30

Źródło: obliczenia własne na podstawie: Biuletyn Statystyczny Województwa Wielkopolskiego..., s. 108-121.

DIVERSITY OF THE LEVEL OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT
IN POLISH PROVINCE OF WIELKOPOLSKA

S u m m a r y

The purpose of the article is to establish areas in the province of Wielkopolska with the highest and lowest level of socio-economic development as well as to determine whether these areas are uniform with respect to the elements of the level of development. The author approaches this problem from the perspective of a subregion and a district. The empirical material for this study was based on the report on socio-economic development in Wielkopolska published by Statistical Office in Poznań in 2001.

In general, the analyzed parameters indicate a relatively low level of socio-economic development of the district. Synthetic criteria of district development never exceeded a half of their maximum value. Districts differed widely with respect to the level of investment outlays, but they were much more uniform with respect to the number of business entities and the unemployment rate. Moderate diversification was observed between the districts with respect to the number of recorded crimes.

Subregions of Piła, Poznań and Kalisz as groups of districts are non-uniform with respect to the analyzed parameters. Each of the subregions includes districts of both relatively high and low position in the general ranking calculated with the synthetic measure of district development. The subregion of Konin, on the other hand, comprises highly uniform but low-ranked districts.

Variables that influenced the level of synthetic measures of district development were, in the decreasing order of importance, the unemployment rate, the number of business entities and investment outlays per capita. The only factor that did not have a statistically significant influence on the level of synthetic measures of district development was the crime rate.